

Предавање проф. др Мари-Жанин Чалић
Тито и немачко питање, онлајн, 26. 11. 2020.

У организацији Института за новију историју Србије и Немачко-српског историјског удружења (Deutsch-serbischer Geschichtsverein) 26. новембра 2020. године Мари-Жанин Чалић, професорка на Универзитету Лудвиг Максимилијан у Минхену, одржала је предавање *Тито и немачко питање*. Повод за предавање и разговор о овој теми представља њена монографија „Тито: вечни партизан. Биографија“ (*Tito: Der ewige Partisan. Eine Biographie*, (München: C. H. Beck Verlag, 2020)), у којој је једно значајно поглавље, засновано на архивским истраживањима ауторке, посвећено односу Јосипа Броза, односно југословенске дипломатије према немачком питању, као једном од кључних проблема Хладног рата. У свом предавању, професорка Чалић је настојала да одговори на три питања: које је место немачко питање имало у контексту југословенске политике активне мирољубиве коегзистенције; каква је била улога и место Југославије у оквиру „нове источне политике“ Савезне Републике Немачке; која је била Титова улога у стварању система колективне европске безбедности 70-их година.

Иако је у више наврата истакла да је њена монографија усмерена преваходно на немачку читалачку и стручну публику, истраживачки допринос Мари-Жанин Чалић о теми којој је било посвећено и ово предавање несумњиво ће бити незаобилазни допринос за све научнике који се буду интересовали за односе Југославије и (две) Немачке након 1945. године. Једна од теза коју она заступа јесте да је, упркос тврдњама у једном делу историографске литературе, улога Јосипа Броза и Југославије у периоду након 60-их година била у међународној политици вишеструко значајна. Изложивши еволуцију југословенског става према немачком питању, од усклађености са совјетском политиком у другој половини 40-их година, преко раскида са Информбироом, до проналажења сопственог места на међународној сцени, које је носило признање Источне Немачке и прекид односа са Савезном Републиком Немачком и поред одржавања тесних привредних, културних и других контаката са СРН, професорка Чалић је показала како је Југославија постала кључни партнер за реализацију „нове источне политике“ социјал-демократско-либералне коалиције. Посебну пажњу посветила је посетама Вилија Бранта Југославији 1968. и Јосипа Броза Савезној Републици Немачкој 1974. године. Говорећи о тзв. „брионској формули“, односно споразуму постигнутом између Тита и Вилија Бранта 1968, која је подразумевала да ће се отворена питања из прошлости решавати кроз дугорочну сарадњу у будућности, Мари-Жанин Чалић заступа тезу да је за превазилажење тешког наслеђа које је оптерећивало (западно)немачко-југословенске односе након 1945. заслужна била политичка воља, али и мудрост двају политичара, који су, упркос бројним унутрашњим притисцима, успели да изграде однос поверења и сарадње између две државе комплементарних економских, мада донекле супротстављених политичких интереса.

У последњем делу свог излагања, професорка је нагласила вишеструку улогу коју је Југославија на челу са Јосипом Брозом играла у процесу споразумевања о европској безбедности, које је крунисано Коференцијом о европској безбедности и сарадњи у Хелсинкију 1975. године. У том контексту, задржала се на низу разговора које је Тито водио са западнонемачким канцеларом Хелмутом Шмитом. Нагласивши своје опажање да је канцелар приликом ових сусрета Тита третирао као „старијег“ и искуснијег саговорника, од кога може добити низ корисних одговора и савета у вези са међународним односима, истакла је посредничку и саветничку улогу југословенског председника у западнонемачком одустајању од инсистирања на неповредивости граница (односи се на Немачку у границама из 1937) у процесу преговора о европској безбедности 70-их година. Закључујући своје предавање, Мари-Жанин Чалић је истакла посредничку улогу СФРЈ и њеног председника у контактима између Истока и Запада, али и капитал који је Југославији доносио ангажман у несврстаном свету и у Уједињеним нацијама. Закључила је да су Тито и Југославија били агенси промене, односно незаобилазни актери европског и светског детанта током осме деценије двадесетог века. Активном спољном политиком Југославија је постајала током година све видљивија и значајнија на међународној сцени, што је истовремено снажило и њен легитимитет на унутрашњополитичком плану. Своје предавање професорка је завршила симболичном сценом „немачко-немачког самита“ у Београду, односно сусретом Хелмута Шмита и Ериха Хонекера приликом сахране југословенског председника Јосипа Броза Тита.

Након предавања уследио је разговор о теми, током ког је проф. Мари-Жанин Чалић одговорила на више питања слушалаца везаних за однос Југославије према немачком питању, за личност, политичку делатност и наслеђе Јосипа Броза Тита, као и за различите аспекте немачко-југословенских односа у двадесетом веку. Услед околности изазваних пандемијом, предавање је реализовано онлајн.

Наталија ДИМИЋ

Међународна конференција *Cultural Heritage, Environment, Scientific Researches and Tourism under the Pandemic Circumstances*, онлајн, Охрид-Водици, 17–19. 1. 2021.

Епидемија вируса COVID-19 има велики утицај на културно наслеђе, природну средину и туризам, а такође нам пружа прилику да преиспитамо у каквом друштву желимо да живимо. Болести и пандемије дуго су фасцинирале историчаре и стручњаке, откривајући у којој мери су епидемије обликовале људска друштва – од *црне смрти*, колере 19. века, шпанске